

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 marca 2020 r. Sąd Okręgowy w Katowicach w punkcie 1 oddalił odwołanie ubezpieczonego Z. B. od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 27 listopada 2019 r. odmawiającej prawa do - opisanej normą art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - emerytury w obniżonym wieku z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych, zaś w punkcie 2 zasądził od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu przedstawionej decyzji organ rentowy podniósł, że wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do szczególnego stażu pracy nie zaliczono ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od dnia 1 grudnia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczony Z. B. (ur. dnia (...)) był zatrudniony w okresie od dnia 9 listopada 1979 r. do dnia 31 maja 2004 r. w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w B., powstałym w ramach przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego, czyli Zakładu (...) w B.. Od dnia 9 listopada 1979 r. ubezpieczony pracował w dziale techniczno - samochodowym jako mechanik. W wydany mu świadectwie pracy z 31 maja 2000 r. wskazano, że w okresie od 1 grudnia 1980 r. do 31 grudnia 1998 r. wykonywał pracę mechanika-chłodnika (bieżąca naprawa, remont, konserwacja agregatów chłodniczych) wymienioną w wykazie A dziale XIV pkt. 9 poz. 25 załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy wskazał także, iż Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w B. na początku było Zakładem (...), zajmującym się przewożeniem mięsa. Po przekształceniu, przedmiotem jego działalności był transport oraz naprawa samochodowych agregatów chłodniczych. Praca ubezpieczonego była wykonywana w warsztacie, składającym się z kilku pomieszczeń. Przedsiębiorstwo wykonywało usługi dla całej Polski i było jedyną firmą w Polsce wykonującą remonty kapitalne agregatów samochodowych. Remont agregatów chłodniczych polegał na rozebraniu agregatu i wymianie części, naprawie sprężarki, wymianie starych części sprężarki na nowe, napełnienie agregatu gazem freon R12. Freon był gazem trującym. W ciągu miesiąca mechanicy wykonywali około 3 remonty kapitalne agregatów chłodniczych. Przy remontach wykonywano również lutowanie i spawanie. Spawanie i lutowanie przy jednym agregacie chłodniczym zajmowało 6 - 7 godzin. Wymiana freonu, łącznie ze sprawdzeniem szczelności, trwała ok. 3 dniówki robocze. Ubezpieczony nie naprawiał stacji sprężarek. W agregatach chłodniczych była jedna sprężarka. W firmie byli pracownicy, którzy specjalizowali się w wykonywaniu poszczególnych napraw. Jeden z pracowników zajmował się tylko remontem silników spalinowych. Odwołujący był specjalistą ds. sprężarek i zajmował się bardziej skomplikowanymi naprawami sprężarek. Naprawiał on całe agregaty chłodnicze. Otrzymywał je w ilości dwóch w miesiącu oraz ok 30 sprężarek.

Sąd Okręgowy wskazał również, że ubezpieczony ukończył 60 lat w dniu (...). Wniósł o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa. Na dzień 1 stycznia 1999 r. posiadał 26 lat, 3 miesiące i 25 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd ten podniósł, że powyższe okoliczności nie są przez strony kwestionowane.

Zatem Sąd Okręgowy, przytaczając treść przepisów art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 53 - dalej jako ustawa emerytalna) oraz powołując się na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego

1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 z późn. zm.), podniósł, iż w niniejszej sprawie spornym jedynie pozostaje, czy ubezpieczony osiągnął 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a tym samym spełnił przesłanki do uzyskania z tego tytułu emerytury w obniżonym wieku. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że w dziale XIV wykazu A stanowiącego załącznik do powołanego rozporządzenia obejmującym prace różne pod pozycją 9. wymieniono prace polegające na bezpośredniej obsłudze stacji sprężarek.

Według tegoż Sądu przytoczony przez ubezpieczonego w odwołaniu wyrok Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 3 kwietnia 2014r. (sygn. akt III U 1349/13), posiada odmienny stan faktyczny od stanu niniejszego postępowania. Inne jest stanowisko oraz rodzaj i charakter wykonywanej przez odwołującego pracy.

Jednocześnie Sąd Okręgowy podniósł, że treść zeznań przesłuchanych świadków A. M. i M. Ś. oraz samego ubezpieczonego nie potwierdza tego,

że w okresie spornym ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Praca, którą wykonywał jako mechanik chłodziar nie polegała na obsłudze stacji sprężarek. Ubezpieczony naprawiał agregaty chłodnicze, których częścią była sprężarka. Naprawa sprężarek nie jest ich obsługą. Nawet gdyby przyjąć, że naprawę sprężarek można zakwalifikować do pkt 9 działu XIV, to ubezpieczony nie wykonywał tej pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Oprócz sprężarki, ubezpieczony naprawiał inne elementy agregatu chłodniczego.

Ponadto Sąd ten stwierdził, że pracę ubezpieczonego nie można także zaliczyć do pracy wymienionej w dziale XIV wykazu A pod pozycją 25, czyli bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prac budowlano-montażowych i budowlano-remontowych na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, gdyż praca odwołującego nie była pracą na oddziałach będących w ruchu.

Zdaniem tegoż Sądu decyzja organu rentowego z 27 listopada 2019 r. jest prawidłowa, bowiem zgodna z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym, bowiem na podstawie całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności zeznań przesłuchanych świadków i ubezpieczonego oraz z dokumentów zachowanych w aktach osobowych i aktach organu rentowego nie można przyjąć, że praca ubezpieczonego na stanowisku mechanika-chłodziar w okresie spornym od 1 grudnia 1980 r. do 31 grudnia 1998r. podlega zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Mając powyższe na względzie, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy odwołanie oddalił.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd ten orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. art. 98 § 1¹ k.p.c. przy zastosowaniu § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800 z późn. zm.) zasądzać je od odwołującego na rzecz organu rentowego w wysokości stawki minimalnej wraz z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia ubezpieczony zarzucił Sądowi pierwszej instancji:

1. mającą istotny wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny zeznań świadków A. M. i M. Ś., a także zeznań odwołującego Z. B. w sposób dowolny, a nie swobodny, sprzeczny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, w wyniku czego Sąd błędnie ustalił, że odwołujący Z. B. w spornym okresie, tj. od 1 grudnia 1980 r. do 31 grudnia 1998 r.. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach,

2. mającą istotny wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów prawa procesowego, a to art. 235² § 2 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd złożonego w odwołaniu od zaskarżonej decyzji ZUS wniosku o zobowiązanie organu rentowego do przedłożenia akt osobowych (emerytalnych) A. M., bez wydania w tym przedmiocie stosownego postanowienia, w którym zgodnie z art. 235² § 2 k.p.c. Sąd powinien wskazać podstawę prawną swojego rozstrzygnięcia,

3. mający istotny wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych Sądu wyrażający się w niezgodnym z rzeczywistym stanem rzeczy ustaleniem przez Sąd, że odwołujący Z. B. w spornym okresie, tj. od 1 grudnia 1980 r. do 31 grudnia 1998 r., nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach, podczas gdy odwołujący w całym spornym okresie wykonywał taką pracę,

4. wadliwe ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wynikające z nieustalenia przez Sąd pierwszej instancji istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy faktu w postaci stałego narażenia odwołującego na kontakt z freonem, trwającego przez cały czas pracy (całą dniówkę), albowiem freon ulatniał się nie tylko podczas opróżniania i napełniania agregatów chłodniczych, ale także podczas pracy w ich obecności na warsztacie, ponieważ uwalniał się do powietrza z olejów, którymi zabrudzone były części agregatów,

5. wadliwe ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wynikające z nieustalenia przez Sąd pierwszej instancji istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy faktu w postaci otrzymywania przez odwołującego od pracodawcy mleka oraz dodatku za pracę

w szczególnych warunkach, co potwierdza, że praca wykonywana przez odwołującego była traktowana także przez jego pracodawcę jako praca w szczególnych warunkach,

6. obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, poprzez ich wadliwe zastosowanie wyrażające się w przyjęciu, iż praca wykonywana przez odwołującego

w spornym okresie, tj. od 1 grudnia 1980 r. do 31 grudnia 1998 r., nie była pracą

w szczególnych warunkach, ponieważ nie jest możliwe zakwalifikowanie jej pod żadną

z pozycji wykazu A lub B załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a tymczasem możliwa jest kwalifikacja pracy wykonywanej przez odwołującego pod pozycję 25 działu XIV wykazu A. pozycję 9 działu XIV wykazu A, czy też pod pozycję 39 działu IV wykazu A. której to Sąd nie wziął nawet pod uwagę.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje według norm przepisanych.

Skarżący wniósł także o zobowiązanie organu rentowego do przedłożenia akt osobowych (emerytalnych) A. M., który został przesłuchany jako świadek,

a w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. zatrudniony był na tym samym stanowisku pracy co odwołujący, na okoliczność przyznania A. M.

tw. wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, uznania przez organ rentowy pracy A. M. wykonywanej u ww. pracodawcy jako pracy w szczególnych warunkach oraz zwrócenie się do Sądu Okręgowego w Katowicach o akta sprawy

XI U 2718/14 oraz o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu ze znajdujących się w tych aktach dokumentów, w tym protokołu przesłucha odwołującego A. G. (1)

i wydanego przez Sąd orzeczenia wraz z uzasadnieniem na okoliczność ich treści, tego

że A. G. (1). który był w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. zatrudniony na tym samym stanowisku pracy co odwołujący, przyznana została tzw. wcześniejsza emerytura z tytułu pracy w szczególnych warunkach na mocy wyroku Sądu

Okręgowego w Katowicach z dnia 10 czerwca 2015 r., powodów uznania przez Sąd pracy A. G. (1) w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. jako pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, iż w załączniku rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie mogło się znaleźć sformułowanie dotyczące bezpośrednio „freonu” czy też „prac przy freonie”, gdyż freon został uznany oficjalnie jako substancja szkodliwa dopiero w latach 90.. tj. na długo po wejściu w życie wymienionego rozporządzenia i sporządzeniu doń załącznika. Natomiast w pozycji 39 działu IV wykazu A wymieniono m.in. prace polegające na naprawianiu aparatów po produktach toksycznych. Agregaty, z którymi pracował (naprawiał je) przez cały swój czas pracy Z. B.. wypełnione były toksycznym freonem, który uwalniał się dodatkowo do powietrza - po pierwsze bezpośrednio z rozszczelnionego układu urządzenia, a po drugie z olejów pokrywających urządzenie i jego części.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od ubezpieczonego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ponadto organ rentowy wniósł o:

- oddalenie wniosku o zwrócenie się do Sądu Okręgowego w Katowicach o akta sprawy XI U 2718/14 oraz o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu ze znajdujących się w tych aktach dokumentów, w tym protokołu przesłuchania A. G. (1) i wydanego przez Sąd orzeczenia wraz z uzasadnieniem, albowiem dowód ten uznać należy za spóźniony, a apelujący nie wykazał, że możliwości przeprowadzenia tego dowodu pojawiła się dopiero na etapie postępowania apelacyjnego; nadto dowód ten nic nie wnosi do sprawy, albowiem orzeczenie Sądu Okręgowego, na które powołuje się apelujący, było poddane rewizji przez Sąd Apelacyjny w Katowicach na skutek wniesionej apelacji (sygn. akt III AUa 1387/15);

- oddalenie wniosku o zobowiązanie organu do przedłożenia akt emerytalnych A. M., albowiem okoliczność przyznania świadczeniowi prawa do wcześniejszej emerytury pozostaje bez znaczenia dla niniejszego postępowania, bowiem prawo do tego świadczenia przyznawane jest każdorazowo na podstawie indywidualnej analizy zebranego materiału i nie polega na analogicznym przyznawaniu świadczeń dla ubezpieczonych zatrudnionych w tym samym zakładzie pracy. Nadto A. M. złożył obszernie zeznania przed sądem I instancji na okoliczność zatrudnienia odwołującego na stanowisku mechanika-chłodnika.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań wypada zauważyć, iż postępowanie sądowe w sprawach dotyczących ubezpieczenia społecznego wszczynane jest w rezultacie odwołania wniesionego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma więc ono charakter odwoławczy. Jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem - w aspekcie formalnym i materialnym - decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Jest zatem postępowaniem kontrolnym. Badanie owej legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji. Natomiast postępowanie przed sądem powszechnym jest postępowaniem sprawdzającym, weryfikującym ustalenia dokonane przez organ rentowy.

W realiach niniejszego sporu, postępowanie Sądu sprowadzało się do oceny legalności decyzji organu rentowego z dnia 27 listopada 2019 r. odmawiającej prawa do – opisanej normą art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Jedną z kwestionowanych przesłanek warunkujących nabycie prawa do spornego świadczenia było wykazanie – na dzień 1 stycznia 1999 r. - szczególnego stażu emerytalnego wynoszącego 15 lat. Nie ulega przy tym wątpliwości, iż

zatrudnienie w szczególnych warunkach ocenia się według przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. W związku z tym okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy w warunkach wyszczególnionych

w wykazach A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia. Treść wykazów stanowi odniesienie dla ustalenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach także po zmianie treści art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustawą

z dnia 27 marca 2003 r. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 498) i wprowadzeniu określenia pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jako pracy o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. W związku z tym podkreślono w orzecznictwie, że do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1

w związku z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uprawnia wyłącznie wykonywanie pracy na stanowisku określonym w wykazie A lub B, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006

nr 19-20, poz. 306 i z dnia 9 maja 2006 r., II UK 183/05, niepublikowany).

Dostrzegając, że w rozporządzeniu nie określa się prac wykonywanych

w szczególnych warunkach przez wskazanie stanowisk, na których praca taka jest wykonywana, należy wskazać, zakres logiczny tego pojęcia obejmuje co najmniej jedno,

a zwykle wiele stanowisk pracy, na których praca co do rodzaju, wykonywanych czynności oraz charakteru narażenia na szkodliwe czynniki została opisana w poszczególnych punktach załącznika. Nie ma relacji odwrotnej i nie jest możliwe uznanie za pracę w warunkach szczególnych pracy na jednym stanowisku, podczas której wykonywane są różne czynności odpowiadające poszczególnym rodzajom pracy określonym pod różnymi pozycjami wykazu A, załącznika do rozporządzenia. Przeciwnie, właściwa jest jedynie taka interpretacja, którą zresztą przyjął Sąd pierwszej instancji, że wykonywanie pracy w szczególnych warunkach należy oceniać według wykazów stanowiących załączniki do utrzymanego w mocy rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2004 r., II UK 337/03 i z dnia 20 października 2005 r., I UK 41/05).

Skarżący, występując z wnioskiem emerytalnym, przedstawił organowi rentowemu zaświadczenie pracodawcy, wykazał, że wykonywał pracę na stanowisku „mechanika chłodziwa – bieżąca naprawa, remont i konserwacja agregatów chłodniczych” (k. 5 akt rentowych) od dnia 1 grudnia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w warunkach określonych pod poz. 25 działu XIV wykazu B, załącznika do rozporządzenia. Przy tej okazji wypada zauważyć, iż pracodawca zapewne zamierzał przywołać wykaz A cyt. rozporządzenia. Zatem wnioskodawca, musiał wykazać, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał bieżącą konserwację agregatów i urządzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, czyli czynności określone w dziale XIV wykazu A pod poz. 25 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 r. Praca skarżącego nie odpowiadała tej pozycji wykazu, bowiem nie wykonywał swej pracy na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, lecz w warsztacie naprawczym, składającym się z kilku pomieszczeń.

Z zeznań świadków A. M. i M. Ś. oraz wyjaśnień ubezpieczonego wynika, że ubezpieczony w spornym okresie zatrudnienia

w Przedsiębiorstwie (...) wykonywał pracę mechanika chłodnictwa, zajmując się bieżącymi naprawami i kapitalnymi remontami agregatów chłodniczych i sprzężarek. Bieżące naprawy dokonywane były bezpośrednio na samochodach, zaś kapitalny remont agregatów odbywał się po ich wymontowaniu. Remont agregatów chłodniczych polegał na jego rozebraniu i wymianie części, naprawie sprzężarki, wymianie starych części sprzężarki na nowe, napełnieniu agregatu

gazem freon R12. W ciągu miesiąca każdy z mechaników wykonywał 2 remonty kapitalne agregatów chłodniczych. Przy remontach wykonywano również lutowanie i spawanie. Spawanie i lutowanie przy jednym agregacie chłodniczym zajmowało 6 - 7 godzin. Wymiana freonu, łącznie ze sprawdzeniem szczelności, trwała ok. 3 dniówki robocze. W agregatach chłodniczych była jedna sprężarka. W firmie byli pracownicy, którzy specjalizowali się w wykonywaniu poszczególnych napraw. Jeden

z pracowników zajmował się tylko remontem silników spalinowych. Odwołujący był specjalistą ds. sprężarek i zajmował się bardziej skomplikowanymi naprawami sprężarek, wymianą dławic, czyli uszczelnianiem wału korbowego. Naprawiał on całe agregaty chłodnicze. Otrzymywał je w ilości dwóch w miesiącu oraz ok. 30 sprężarek.

Skarżący w apelacji stwierdził, że na stanowisku mechanika chłodnictwa (chłodnika) wykonywał czynności przynależne różnym pracom w szczególnych warunkach wymienionym w dziale IV pod poz. 39 i w dziale XIV pod poz. 25 i poz. 9 wykazu A załącznika do rozporządzenia. Określając w ten sposób rodzaj wykonywanej przez siebie pracy domagał się w istocie utworzenie w drodze wykładni prawa norm ustalających stanowiska pracy w szczególnych warunkach – poza wykazem ustalonym przez prawo – tylko ze względu na podobieństwo czynności wykonywanych na stanowiskach pracy niewymienionych w wykazach, tymczasem Sąd Najwyższy trafnie zauważa, że za niedopuszczalną należy uznać wykładnię § 1 ust. 1 w związku z § 4-15 oraz poszczególnych pozycji wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. prowadzącą do podmiotowego rozszerzenia uprawnień do emerytury w wieku obniżonym. Ze względu na prawotwórczy charakter tego wykazu, nie jest możliwe konstruowanie prac wykonywanych w warunkach szczególnych poza wykazem, załącznikiem do rozporządzenia. Każda praca określana jako praca w warunkach szczególnych musi odpowiadać jednemu konkretnemu punktowi działu wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia. Nie określa rodzaju pracy świadczonej w szczególnych warunkach zestawienie różnych prac przewidzianych w różnych działach i pod różnymi pozycjami wykazu. Nie jest pracą w warunkach szczególnych praca na stanowisku na którym każda

z wykonywanych czynności przypisana jest innej pozycji wykazu-załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Praca wykonywana w szczególnych warunkach nie może być zlepkiem, kompilacją czynności opisywanych w oddzielnych punktach wykazu. Ostatecznie praca na stanowisku niewymienionym w wykazie prac wykonywanych w szczególnych warunkach nie jest pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, która uprawnia do wcześniejszej emerytury, choćby wykonywane były na tym stanowisku różne czynności przypisane pracom w takich warunkach, lecz dla innych stanowiskach.

Odnosząc się zaś do twierdzenia, iż ubezpieczony wykonywał w spornym okresie pracę wymienioną w dziale IV pkt 39 wykazu A (czyli pracę przy naprawie aparatów po produktach toksycznych) należy zwrócić uwagę, że konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danej pracy w określonym dziale gospodarki (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09

i I UK 24/09, z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10,

z dnia 19 marca 2012 r., II UK 166/11 i z dnia 14 marca 2013 r., I UK 547/12). Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości w oddzielnych działach zostało powiązane z przypisaniem poszczególnych stanowisk pracy odpowiednim gałęziom gospodarki (np. dział IV – prace w chemii, dział VIII – prace w transporcie i łączności, Dział X – prace w rolnictwie i przemyśle rolno - spożywczych). Nie jest to przypadkowe, gdyż konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym, w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. W określeniu rodzaju pracy uzasadniającej prawo do świadczeń na zasadach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. chodzi więc wyłącznie o pracę określoną w jego § 4-15, a konkretnie pod odpowiednią pozycją wykazu-załącznika oraz

o wykonywanie takiej pracy na stanowisku przypisanym do działu przemysłu umieszczonego w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia. Nie można uznać, że wykonywanie tylko poszczególnych czynności przypisanych pracom w różnych działach przemysłu powoduje takie samo narażenie na działanie szkodliwych czynników, jakiemu podlegają pracownicy danego działu.

Ubezpieczony nie pracował w przedsiębiorstwie ulokowanym w branży chemicznej (dział IV), lecz w przedsiębiorstwie transportowym (dział VIII). W orzecznictwie sądowym dopuszcza się odstępstwa od przyporządkowania branżowego,

o ile wykonujący byli narażeni na tożsame czynniki szkodliwe (por. orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach: II UK 368/13, I UK 45/16). W świetle przedstawionych zaś wyżej dowodów ubezpieczony w spornym okresie zajmował się naprawami i remontami agregatów chłodniczych i sprężarek. Podczas tych prac zapewne dochodziło do kontaktu z gazem freon, tym nie mniej jednak wnioskodawca nie przedstawił przekonujących dowodów, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był narażony na czynniki szkodliwe właściwe zatrudnieniu przy „oczyszczaniu albo naprawie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących ...” (dział IV, poz. 39 wykazu A). Tylko na marginesie należy zwrócić uwagę, że agregaty chłodnicze (nawet jeżeli technologicznie wykorzystują freon), to jednak z przeznaczenia nie są aparatami lub pojemnikami po produktach toksycznych, żrących i parzących. Zatem pracy mechanika chłodnictwa nie można zrównywać z pracą mechanika zajmującego się oczyszczaniem albo naprawą aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz pracami wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych.

Trzeba zatem powtórzyć za Sądem Najwyższym (analizującym charakter czynności wykonywanych na stanowisku mechanika chłodnictwa), że nie jest wobec tego trafne stwierdzenie, że ubezpieczony w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był narażony na działanie tych samych czynników, na które narażeni byli pracownicy zatrudnieni przy pracach wymienionych w dziale IV pod poz. 11, jako produkcja gazów technicznych i napełnianie butli gazami technicznym, dziale IV, pod poz. 19, jako przetwórstwo, magazynowanie, przepompowywanie, przeładunek, transport oraz dystrybucja ropy naftowej i jej produktów, dziale IV pod poz. 38, jako prace antykorozyjne i termoizolacyjne urządzeń i instalacji technicznych, pod poz. 39, jako oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących i parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych, dziale XIV pod poz. 12, jako prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym oraz działu XIV pod poz. 25, jako bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, załączniku do rozporządzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2013 r., I UK 549/12).

Odnosząc się do zarzutów apelacji, podnieść należy, iż tutejszy Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 11 marca 2016 r. (sygn. akt III AUa 1387/15) zmienił – przywołany przez apelującego – wyrok Sadu Okręgowego w Katowicach z dnia 10 czerwca 2015 r. (sygn. akt XI U 2718/14) i oddalił odwołanie ubezpieczonego A. G. od decyzji organu rentowego odmawiającej prawa od – określonej art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej – emerytury, przytaczając w istocie argumentację podobną do wyżej opisaną.

Zatem Sąd drugiej instancji, na mocy art. 235² par. 1 pkt 2 k.p.c., oddalił – jako nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy - wnioski dowodowe zawarte w apelacji:

- z dokumentów z sprawy XI U 2718/14, w tym protokołu przesłuchania A. G. (1) i wydanego przez Sąd orzeczenia wraz z uzasadnieniem, albowiem orzeczenie Sądu Okręgowego, na które powołuje się apelujący, było poddane rewizji przez Sąd Apelacyjny w Katowicach na skutek wniesionej apelacji (sygn. akt III AUa 1387/15);

- z akt emerytalnych A. M., albowiem okoliczność przyznania świadkowi prawa do wcześniejszej emerytury pozostaje bez znaczenia dla niniejszego postępowania, bowiem prawo do tego świadczenia przyznawane jest każdorazowo na podstawie indywidualnej analizy zebranego materiału i nie polega na analogicznym przyznawaniu świadczeń dla ubezpieczonych zatrudnionych w tym samym zakładzie pracy, zaś A. M. złożył obszernie zeznania przed sądem I instancji na okoliczność zatrudnienia odwołującego na stanowisku mechanika-chłodnika.

Dążenie skarżącego do zakwalifikowania jego pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach, skoncentrowane na dobieraniu odpowiedniego przepisu do oceny charakteru rzeczywiście wykonywanych czynności, nie mogło się powieść także przez czynienie zarzutu niedokonania przez Sąd pierwszej instancji własnych ustaleń co do tego,

że na jego pracę na stanowisku mechanika chłodnictwa składały się czynności właściwe dla różnych prac i stanowisk wymienionych w załączniku do rozporządzenia, gdyż takie ustalenie było bezprzedmiotowe.

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał apelację za bezzasadną i na mocy art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego ubezpieczonego w postępowaniu apelacyjnym Sąd ten rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804).

/-/SSA B. Torbus /-/SSA M. Procek /-/SSA M. Żurecki

Sędzia Przewodniczący Sędzia